

K slovenskému vydání vojenského terminologického a výkladového slovníku

V tomto roce byl v Bratislavě vydán nový vojenský terminologický a výkladový slovník v slovenském jazyce. Byl zpracován autorským kolektivem pod vedením doc. Ing. Dušana Vallo, CSc. Vydavatelem je Ing. Igor Kvasnica. Svým obsahem slovník zachycuje ve značné tematické šíři současný stav vývoje slovenské vojenské terminologie, ke kterému došlo po rozdělení Česko-slovenské republiky. Pro čtenáře Vojenských rozhledů a odborníky ve vojenství může být bližší seznámení s touto poměrně obsáhlou a pečlivě zpracovanou publikací v mnoha směrech užitečné. Kromě možnosti bezprostředního využití slovníku jako pracovní a studijní pomůcky, což je umožněno blízkostí slovenského a českého jazyka a podpořeno doplněnými anglickými ekvivalenty u jednotlivých termínů, mohou se uplatnit i další aspekty.

Vývoj slovenské vojenské terminologie má s českou vojenskou terminologií společné historické základy. Nutnost věnovat na Slovensku zvýšenou pozornost zdokonalení vlastní vojenské terminologie vyplynula z reálné situace po roce 1992. V působnosti nově vzniklého ministerstva obrany SR bylo nutné urychleně zpracovat a vydat řadu normativních aktů a prováděcích předpisů. Aby přitom nedocházelo k nejednotnosti v chápání obsahu používaných slov a slovních spojení, bylo nutné připravit vhodnou pomůcku. V této situaci se problematika zdokonalení a sjednocení používané vojenské terminologie stala aktuálním tvůrčím problémem. Vedoucí autorského kolektivu vydaného slovníku se problematice vojenské terminologie systematicky věnoval již delší dobu, viz Vallo, D.: Krátký výkladový slovník vojenskej terminologie. Bratislava, Knižnica vojenského profesionála, Vojenská informačná a tlačová agentúra, 1997.

Základ slovní zásoby nově vydaného slovníku vychází po částečných úpravách z této dřívější publikace, dále z excerptce novější odborné literatury a vyhodnocení poměrně rozsáhlého souboru různých normativních aktů a dokumentů vydávaných v resortu obrany SR od roku 1993. Obsahuje kolem 4900 slov a slovních spojení z oblasti vojenské teorie a praxe výstavby, přípravy a činnosti ozbrojených sil státu v době míru i za války, včetně přípravy civilního obyvatelstva. Značná část je věnovaná vojenské technice a technologii, v přiměřeném rozsahu je pokrytá též problematika válečného a mezinárodního práva. Výklad jednotlivých termínů je na úrovni současné legislativy, vědy a poznání.

V posledním období – při společném působení armád obou států v rámci mezinárodní koalice NATO – je vojenská terminologie obou jazyků, českého i slovenského, ovlivňována a obohacována o některé nové pojmy moderního vojenství, přebírané především prostřednictvím angličtiny. Považuji proto za užitečné sledovat tento vývoj v obou příbuzných jazycích a podporovat jejich správné a jednoznačné vnímání. Zpracovaná slovenská verze vojenského terminologického a výkladového slovníku s důsledným uváděním anglických ekvivalentů všude, kde to bylo možné, může k správnému vývoji v obou jazycích nepochybně přispět. Protože některé termíny nejsou dosud ustálené a budou podléhat vývoji, považuji četné odkazy na použitou literaturu pro případ jejich dalšího zpřesňování za vhodné a užitečné.

Z hlediska lepšího praktického využití slovníku by v případě jeho dalšího aktualizovaného vydání bylo podle mého názoru vhodné zvážit doplnění abecedního rejstříku použitých anglických ekvivalentů.

Slovník je autory doporučován jako studijní a pracovní pomůcka především pro pracovníky ozbrojených sil a studenty vojenských škol SR. Jsem však přesvědčen, že ze zmíněných, i některých dalších důvodů může být zajímavý a užitečný též pro příslušníky AČR a pro všechny, kteří se o problematiku vojenství a jeho politické, ekonomické, technické, geografické aj. souvislosti zajímají. Zvláště v situaci, kdy lze předpokládat, že společná účast jednotek obou armád v různých zahraničních misích nebude ani v příštích letech výjimečná.

Praktická neexistence jazykové bariéry mezi slovenskými a českými vojenskými odborníky je dobrým předpokladem pro budoucí racionální terminologickou spolupráci jak v NATO tak i ve vojenských strukturách EU. Společné postupy by se mohly stát předmětem vzájemné dvoustranné spolupráce a cestou k urychlení doposud zdoluhavých procedur terminologických komisí NATO. Práce na společné slovníkové tvorbě budoucích reedicí vojenského terminologického a výkladového slovníku by mohla představovat takový racionální postup.

Kdybych měl hovořit o úkolech v roce 2005, vidím dva hlavní. Prvním z nich je zabezpečit úspěšné nasazení vybraných jednotek armády v plánovaných zahraničních misích a zároveň být připraveni poskytnout potřebné síly pro řešení nenadálých krizových situací. Mise nejsou nic nenadálého, plánují se, ale musíme být spolu s našimi spojenci schopni zasáhnout i v případě krizí, které nejsou předem dostatečně signalizovány.

Druhým neméně významným úkolem, do jehož plnění je třeba zapojit celý resort, je důrazné pokračování v reformě ozbrojených sil. Stabilizace armády v nových podmínkách a vytvoření podmínek k tomu, aby armáda dosáhla na konci roku 2006 tzv. počátečních operačních schopností, považuji za velice důležité. Přičemž se nám ve skutečnosti nejedná o počáteční, ale o konečné cílové operační schopnosti.

**Z vystoupení ministra obrany Karla Kühnla
na velitelském shromáždění 2. 11. 2004**